
Hajós Eszter

ARRA VALÓ

Akvile Verveckaité: Karaliunas

Az állatok arra valók, hogy az emberek megegyék őket, mondta, miközben a háta mögötti világmakett-részen az állatok szépen növekedtek. Volt saját vagy közösségi ketrecük, ahol lehetőségeikhez mértén kifejlődtek, valahogy. Szűken. Ketrec formájúra. A társak által szabadon hagyott tér formájúra. Minden állatnak megvolt a napi adagja, ételből és italból, persze, állatnak másra szüksége nincs, és nem is lehet. Eszik, iszik, ürítkeznek. Szaporodnak. Alsznak. Egyéb szükséglete nincs. Élete sincs. Azért nő. A világmakett állatgyáraiban így élnek az állatok: felkelnek, ürítkeznek, esznek, isznak, ürítkeznek, alsznak, ürítkeznek, esznek, isznak, ürítkeznek, alsznak. Alkalmanként szaporodnak. Minden állatcsoport kicsit másként. Szabály szerint. Akár kell üríteniük, akár nem. Akár éhesek, akár nem. Akár aludnának, akár nem. Nem szempont az akarat. Illetve csak az szempont. A mások akarat. A szabályok. A rend. Emberi rend, nyilván.

A világmakett állatgyarain kívül is születnek állatok. A mezei nyúl újszülött gyermekét magához vonva biztatja, nőjön nagyra. Tudod, az emberek miatt növekedünk. Azért, hogy az embereknek legyen mit megenni. Mert az emberek nagyon éhes állatok, akik folyton és sokat akarnak enni. Azért olyan szapora a nyúl is, legyen az embernek mit ennie. Tudod. Azért születted te is, hogy amikor elég nagyra nősz, egy vadász bácsi befűjjon a bundádba azzal a fényes csóvel egy kis napgolyót, ami végigéget belül, és akkor meghalsz, és a vadász bácsi hazavisz magával, megsüt és megesz. Előtte persze a bőröd is lenyúzza, legyen ruhája, különben fázik. Ha szarvas volnál, koponyáddal díszítené a falát, különben fél egyedül a házában. Ilyen az ember, tudod. Valahogy így képzelj el, kicsi, ezért legyél gyors és ügyes, nehogy más kapjon el. Az embernek rád van szüksége, és nem a belőled táplált farkasra. De a kisnyúl már tudta ezt, eleve, amikor megszületett, nem is értette, anyukája miért mondja, hát nem így volt ez mindig? Nem evidencia? De.

A világmakett ezen részének hátat fordító férfi nagyon is nem tudta, hogy a világmakettnek ezen a részén milyen folyamatok zajlanak. Nem is érdekes. Ment és ment, és meglátott egy legyet. Az állatok arra valók, hát

nyelvet öltött. Foga között roppant a test. Ment tovább. Meglátott egy kutyát, kötéllel a nyakán. Az állatok arra, és elkötötte az ebet. Az étteremben a pincér kezébe adta, ezt kérem, sütve. Nyárson, esetleg? Nyárson. A bőrét se dobja el. Amíg a szakács elkészítette a kutyahúst, a férfi megevett egy darazsat is, hiszen az állatok. A kutyahús elfogyasztása után, kezében a kutyabőrrel ment tovább. Egy útszéli csiga. Nem tudta, házával vagy háza nélkül, de hát az állatok, az állatok. Megette, egyben. Elropogtatta a héjat. Nem azért eszünk, hogy finom legyen, hanem azért, hogy együnk. Hogy minden megevett legyen. Mert az emberen belül például működik egy szargyár, melynek anyagszükséglete folyamatos, amennyiben tömör, tökéletes minőségű és mennyiségű szar előállítására vállalkozik. És miért tenne másként. Ha csinálunk valamit, miért ne csinálnánk lehetőségeinkhez mérten a legjobban?

Kutyát talál, kötélnélkül. Szabad. Vállára veti az ebet, az étteremben a pincérnek. Jól süsse át. A bőrét eldobhatja, minek. Amíg a szakács a kutyahúst jól átsüti, egy kutya lép az étterembe. Nyakán a kötélnél, húzza maga után a végét. Mint kiomlott belek. Embert visz a hátán. Ezt kérem, sütve. Nyárson, esetleg? Nyárson. A kutya leül és vár. Az ember félénken biccent. A kutya mosolyog. Az ember arra való, hogy az állatok megegyék. Tudja.

De ez nem történt. A kutya, aki belépett volna az étterembe, már nincs, és nem is lépett volna be, hogy embert egyen. Nem azért, mert nem arra való. Azért, mert nem. De a kutya nincs. Valaki megette. Kötelestül. Ember. Tudod.

TOLLFOSZLÁS

Ryan Farish: Be Near

Levél hull le. Az első. Nem őszi. Lépések, időből időbe. Nincs kijárás. A lecsukló virágfejek illata. A meztelenség illata. Lépések előre, vissza. A fák ágai között a közök. Saját hálójába csavart pók. Papírba hajtogatott papírszelet. Megbélyegezve. Elküldetlenül.

Az úttest mentén halad. Azt képzelem, él és még élni fog. Az előbbire vannak, az utóbbira lesznek – tanúi. Hiszi. Pedig még azt a galambot is látta, aki éppen úgy hitte, hogy él, a kerek alatt őrlődve is. Az első autó csak

fellökte, megütötte – semmiség, élet –, a második maga alá vonta. Sokáig kellett nézni, végig, amíg az élő és mozgó állatból egy halom szélre szánt toll lesz. Le akarta fényképezni, de az autók itt nem állnak meg. Az első levelet szemléli. Magával hozta, idáig. Most elereszti.

Levél hull le. A második. Nem számolja, tudja. Megy tovább. A virágokat nyitja. Valamiért önszántukból már nem. Közben biztos benne, cél felé halad. Nézi az embereket, akik az ég alá préselten, a földön kúszva lépegetnek. Előre. Ők tudják, hova. A cél elérése már nem cél. Ő tudja. Megáll egy bokornál, sárgára bontja. Minden kis virágot egyenként kell kinyitni. Ha türelmetlen, a fejek barnán lehullnak. Lassan és csöndben. Idő előtt. Lépések, elfelé, az út mentén. Nem fognak elsodorni. Nem mindenkinek jut kerék.

A kitömött állatok kirakata mögött a csendélet. A fácán és a hiúz. Erről mesélni akar, de nem tud. Nincs, aki hallgat. Pedig az úgy volt. A fácán megirigyelte a hiúzt, amiért olyan szép lábai vannak. Kérte, cseréljenek. Testet. Egy napra. A hiúz nem akarta a két satnya lábát. S minthogy nem tudta, mi másra képes az a kövér madár, nem akart egyezkedni. A fácán mindenét felajánlotta. A hiúznak nem kellett, de végül elfogadta a Testet. Ha csak egy nap. Arra nem térnék ki, a szertartás miképpen zajlott. Mésékben szabad. A fácán repülni, a hiúz szaladni nem tudott. Után. Este véletlenül összetalálkoztak. Nem ismerték fel önmagukat. A hiúztest éhes volt, mert a fácáni táplálkozás elégtelennek bizonyult. A fácántest elégségesnek. Egy párnányi ázott toll, a test maradéka.

Levél hull le. A harmadik. Az úttest mellett lépeget, halad. Kezével legyen. A levelek visszaszállnak. Virágok bomlanak. Az ég felé. Nem ős, csak ősülés. Papírba csavart pók. Hálóban a hal, a halott. A vészkijárat átjárhatatlansága. Akkor maradunk. Meztelenség a tollak, a szőr alatt.

Azt mondtad, ne féljek. Azt mondtam, félni akarok. Én futok, te maradsz. A követés feladása. Követés. Egymást dobáljuk. Gyerekek. Ha fáj is. Futok, tovább, elől. De te már nem futsz után. Neked legyen igazad. Nem haragudnék, ha nem volnék. Ez. Ha hallás után tanulnék. Ha nem kellene látni, tapasztalni Előtt. Az életidő mennyiségének felmérése. Az eredmény kiértékelése. Tudás nyerése. A tudás alkalmazása. Nem tanulok. Haragudni fogok, *akkor is, ott is, örökre*. Ha nem akarok is. Mint a futás. A nélkülbe. A messzébe. Magamból ki. Holott nincs Kívül. S ha volna se szabadulnék. Téged keresve magamra bukkannék, a testre, melyet sosem láttam még.

Levél hullna. Nem fog. A boltajtó előtt megáll. Kilincs. Az ajtó fölötti csengettyűk. Érkezés. Vészharangok? Az idős hölgy előlép az elfüggönyözött szobából. Haladni tovább, felé. Polcok, a polcokon üveggömbök. Kavargó a tengernyi nedv. Házikók, várak, templomok. Kertek. Kicsi állatok, emberek. Hóból. Tél van. Valahol. A padló parketta, a falak fehérek. A tapéta alatt. Ahol szakad az anyag. A tapéta vörös. Pelyhek hullnak. Lámpák világítanak. Az üvegek falán a fény. A házikók, várak, templomok ablakhiányai. A nemlátó állatok, emberek. A parketta recsegése. A tapéta alatti futások. A pultnál tovább nem. Elnézést. Kicszerűné? Nézzen körül, válaszszon. Mosolyog. Kezén a karóra. Idő. Néz. Elnézést. Nincs több? A raktárban akad még. Kicszerűné? A hölgy kérdezi, milyen szeretne. Amelyikben nyár van. A hölgy tesz néhány kört a raktárban. Tessék. De ez is havas. Néhány kör. Ez? Ez is. Kör. Ez? Is. A hölgy megáll. Visszaadja a régit. Ez nem hó. Ezek tollak, a hattyúról.

Odakint nyár van. A hógömbben toll.

NŐI ELLENJOGÚSÁG

*Szvorák Katalin: Szláv–magyar tavaszi zsongás;
0: 00–2: 48 (Višnjica Rodila, Sestra Bratu Porucuje)*

Hiszek a női egyenjogúságban, mondta, és behúzott egyet a nőnek. Egyet és még egyet. A nő nem volt gyenge, csak nő volt. Tudod, hogy a férfiak és a nők izomzata biológiai alapon különbözik? Ugyan már, ne sztereotipizáljunk, és behúzott még egyet. Egyet, kettőt. Nő ne beszéljen.

Az emberek az embergyárban készülnek. Emberek, igen, nem férfiak és nők. Csak emberek. Nem szüntek meg a nemi különbségek, csak eltekinünk tőlük, a női egyenjogúság értelmében. Az egyik ember a másik nemi hovatartozását nem köteles megállapítani. Nem köteles a nemi különbségek figyelembe vételével cselekedni az adott, ellenkező nemű személlyel. Nem ellenkező. Egyező. Így készülnek az emberek sorra. Illetve nem. Még nincsenek embergyárak, csak a terv készült el. Hogy majd így készülnek az emberek sorra. A nemi különbségeket csak olyan mértékben hagyják meg, hogy a férfi férfi, a nő nő maradjon, meg lehessen különböztetni őket, habár ennek sincs semmi jelentősége, mivel úgysem teszünk különbséget. Egyenlőséget sem.

Az emberek tehát nem gyárakban készülnek, hanem a hagyományos módon. Még. Annyi különbséggel, hogy férfi is kihordhatja a babát. Amennyiben. Az orvos megkérdezi a párt, melyikük szeretné inkább. Az esetek kilencvenhat százalékában a nő. A nő dolga a gyerek, helyesel az orvos is. Az orvos férfi. És akkor a női születésű egyed maga hordja ki a babát. Maga törődik vele. Maga neveli fel. Mert a férfi azt mondja, utálja a gyereket, és különben is, a nő dolga a gyerek. És akkor a gyerekből fiú vagy lány lesz, sajnos, férfi és nő helyett. Ha gyárban készülnének az emberek, nem így történe. Akkor eleve kész, munkaképes felnőttek születnének. Nem lenne gyerek.

Mentek előre, a férfi megpofozta a nőt. A nő visszaütött, de hát nő. Nem gyenge. De. Nem összemérhető. Vedd figyelembe, hogy nő vagyok. Más-hogy van összerakva a testem. Érzékenyebb anyag. Különben is, férfi ne üssön nőt. Nem, nő ne üssön senkit. Különben is, vannak bodybuilder nők is. Nemcsak azok vannak. De vannak, tény. Vannak puhány férfiak is. Mentek tovább, az öklük után.

A tervek szerint a későbbiekben a nemi különbségek visszaszorulnak. A két nem képviselői azonos módon fognak kinézni, öltözködni, azonos szokásaik lesznek, beszéd- és gondolkodásmódjuk is lényegileg azonosává válik: mindenki racionális lesz. Az érzelmek már elavultak. Az egyetlen érzelem, mely még élő: a düh. Ennek kiölése lehetetlen, és nincs is értelme kiölni. Különben nem lennének háborúk. Nem fejlődnének a tudományok. Kell a düh, legyen háború és fejlődés. Ha nem pusztítunk, nem teremtünk. A düh az ember alapvető személyiségjegye. A háború. Bizony. Nincs menekvés. Aki nem harcol, aki nem dühös, az lényegében nem is ember. Szent, talán. Szentek nincsenek. Emberek vannak.

A nő nyugodt, a férfi dühös. A nő dühös, a férfi dühös. A férfi boldog. Elérte a dühöt. Szenvedést okozott. A falnak löki a nőt és pofozza. Nincs különbség. Ha rajtad látszik, és rajtam nem, az csak azért van, mert ilyen silány anyagból készültél. Nem silány, más. Nem kell ütni. Nem kell feldühíteni. Nem kell. Nő ne beszéljen. Férfi ne sírjon. Nő ne. Ne.

Az embergyárak embereket fognak gyártani. Nem férfiakat és nőket. Férfiakat. Férfiembereket. Ha nincs nő, nincs silány anyag. Nincs, aki feldühítsen. Van, de legalább nem nő. Ha nincs nő, nincs gyerek. Nincs szükség az elavult hagyományos módszerre. Nem kell kihordani senkit. Mindenki hordja ki magát.